

Wpływ procesu globalizacji i rozwoju nowych technologii na zmiany w zatrudnieniu według sektorów gospodarki oraz przemiany wewnątrzsektorowe

- [Wprowadzenie](#)
- [Przeczytaj](#)
- [Audiobook](#)
- [Mapa myśli](#)
- [Dla nauczyciela](#)

Wpływ procesu globalizacji i rozwoju nowych technologii na zmiany w zatrudnieniu według sektorów gospodarki oraz przemiany wewnątrzsektorowe

Źródło: dostępny w internecie: pixabay.com, domena publiczna.

Dynamiczny rozwój nowych technologii oraz postępująca globalizacja procesów gospodarczych wbrew niektórym przewidywaniom nie doprowadziły jeszcze do masowych redukcji zatrudnienia (w wielu sektorach popyt na pracowników cały czas się zwiększa). Zjawiska te mają jednak wpływ na zmiany w zatrudnieniu według sektorów gospodarki, a także na przemiany wewnątrz poszczególnych sektorów. Czy bardzo łatwa dostępność, a co za tym idzie – wszechobecność nowych technologii spowoduje, że przewidzenie zmian w strukturze zatrudnienia okaże się wkrótce praktycznie niemożliwe? Jak w takich warunkach poradzi sobie sektor edukacyjny? Czy kształcenie w tzw. „zawodach przyszłości” będzie na wystarczająco wysokim poziomie?

Twoje cele

- Określisz wpływ globalizacji i nowych technologii na międzysektorowe i wewnątrzsektorowe zmiany w zatrudnieniu.

- Przeanalizujesz wybrane przykłady zachodzących obecnie zmian w zatrudnieniu w poszczególnych sektorach gospodarki narodowej.
- Przedstawisz współczesne prognozy zmian w zatrudnieniu w poszczególnych sektorach gospodarki narodowej.

Przeczytaj

Globalizacja

Globalizacja jest dzisiaj powszechnie używanym terminem zarówno w odniesieniu do gospodarki, jak i życia społecznego. Czym jest? Według Marii Balcerowicz-Szkutnik (2015) „globalizacja w bezpośrednim znaczeniu oznacza łączenie i przenikanie się systemów prowadzących do stworzenia międzynarodowych powiązań znoszących granice m.in. ekonomiczne, społeczne i polityczne”. W potocznym znaczeniu jest to upowszechnianie się podobnych wzorców konsumpcji i zachowań. Dlatego praktycznie bez względu na to, gdzie się znajdujemy, możemy korzystać z tych samych dóbr i usług. Podróżując po wielu krajach, możemy zjeść te same potrawy w takich samych barach i restauracjach, napić się takiego samego napoju czy kupić ubranie tej samej marki. Jaki jest jednak wymiar gospodarczy globalizacji? Czy i w jaki sposób wpływa ona na sektor zatrudnienia?

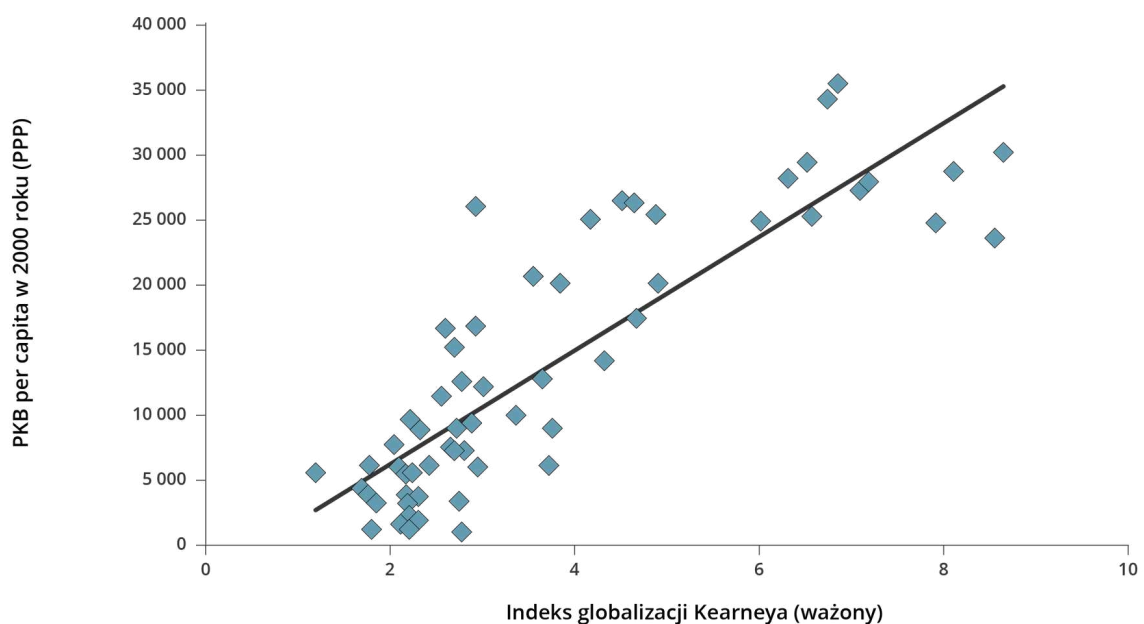
Bank Światowy wyróżnił obok krajów bogatych dwie podgrupy krajów rozwijających się: kraje bardziej i mniej włączone w globalizację (ang. *more globalized countries, less globalized countries*). Za kryterium podziału uznano dynamikę handlu międzynarodowego tych państw.

Źródła globalizacji należy szukać również w kolonializmie. „Tak jak w XIX i XX wieku kolonializm eksportował pracę niewolniczą do kolonii w Indiach i Afryce, tak dzisiejsi globaliści zaczęli eksportować pracę najpierw do Chin, a później do innych krajów Azji i Ameryki. W ostatnich kilku latach Chińczycy przechytrzyli globalistów i zaczęli wymagać, aby produkty wysokiej technologii, jak komputery, samochody, telefony komórkowe, pociągi szybkiej kolei, były produkowane w Chinach i eksportowane do USA albo do Europy Zachodniej.”

Ważnym aspektem w kontekście globalizacji jest jej wpływ na nierówności rozwojowe (społeczno-ekonomiczne) na świecie. Jest to niewątpliwie zjawisko negatywne. Globalizacja wpływa w niektórych państwach na znaczny wzrost różnicy w rozkładzie dochodów społeczeństwa pomiędzy obywatelami najbogatszymi i najbiedniejszymi. Wynikiem tego jest wzrost niezadowolenia tej drugiej grupy, skutkujący często emigracją ludzi biednych do innych krajów w celu polepszenia swojej sytuacji materialnej.

Ocena wpływu globalizacji na wzrost gospodarczy jest bardzo trudnym zadaniem, dlatego że nie istnieje jej jedna, powszechnie przyjęta definicja, a ekonomiści i inni badacze rozumieją to pojęcie często w bardzo odmienny sposób. Z jednej strony niezaprzeczalnym faktem jest, że globalizacja zwiększa szybkość przepływu kapitału, ludzi, usług i ułatwia kontakty międzyludzkie, co może prowadzić do przyspieszenia wzrostu gospodarczego. Z drugiej jednak strony procesy globalizacji wywołują negatywne skutki: nadmierny wzrost rywalizacji i nietrwałość relacji społecznych, brak sprawiedliwego handlu (brak opierania się w handlu na dialogu i szacunku) czy też pogłębiające się zróżnicowanie poziomu życia na świecie. Biorąc pod uwagę obie strony medalu, ciężko jednoznacznie stwierdzić, czy globalizacja jest dla wzrostu gospodarczego zjawiskiem pozytywnym.

Jeżeli chodzi zaś o analizę „suchych” danych, to pomoc w tym może poniższy wykres zależności między poziomem PKB per capita a globalizacją.

Wykres zależności między poziomem PKB per capita a globalizacją.

Źródło: Englishsquare.pl sp. z o.o. na podstawie A. Więcek-Starczyńska, *Globalizacja a wzrost i rozwój gospodarczy*, „Acta Universitatis Nicolai Copernici. Ekonomia” 2016, nr 2, s. 178, licencja: CC BY-SA 3.0.

Rozwój komunikacji jest ściśle powiązany z poziomem gospodarczym regionu. Na obszarach słabo rozwiniętych pod względem gospodarczym najważniejszą rolę odgrywa transport, zwłaszcza przewóz surowców i produktów. Wraz z rozwojem gospodarki rośnie rola łączności. Postęp, jaki dokonuje się wraz z globalizacją światowej gospodarki (jak wspomniano, globalizacja zwiększa szybkość przepływu kapitału, usług i ludzi, zwiększa też ich mobilność, ułatwia kontakty międzyludzkie), wymusza coraz szybszy dostęp do wiedzy i sprawniejsze przesyłanie informacji. Także życie codzienne (zwłaszcza na obszarach najbardziej rozwiniętych) ulega stopniowym przemianom. Coraz częściej dokonuje się zakupów w sklepach internetowych, opłaca rachunki czy obsługuje konto bankowe przez internet.

Restauracje McDonald's stały się symbolem globalizacji, ponieważ oferowane menu jest takie samo w każdym miejscu na świecie.

Źródło: [Unsplash License](https://unsplash.com), dostępny w internecie: unsplash.com.

Coca-Cola

Coca-Cola to kolejny przykład marki globalnej i zarazem najczęściej kupowana marka na świecie.

Źródło: dostępny w internecie: commons.wikimedia.org, domena publiczna.

Marka Lay's również jest znana na całym świecie.

Źródło: dostępny w internecie: en.wikipedia.org, tylko do użytku edukacyjnego.

Zalety i wady globalizacji

Zalety (wymieniane przez jej zwolenników – globalistów)	Wady (wymieniane przez jej przeciwników – antyglobalistów)
upowszechnianie coraz nowszych i wydajniejszych technologii	marginalizacja roli krajów słabo rozwiniętych

produkcji

szybki postęp techniczny

błyskawiczne rozprzestrzenianie się innowacji

coraz swobodniejszy przepływ kapitału, dóbr i usług w skali światowej

coraz mniejsze znaczenie czasu i przestrzeni

gwałtowny spadek kosztów transportu i łączności

wzrost jakości wyrobów produkowanych w różnych częściach świata

lepsze warunki dla rozwoju nauki i techniki

postępująca liberalizacja gospodarek wielu państw

urynkowanie gospodarek państw jeszcze do niedawna centralnie planowanych

postępujący proces prywatyzacji w państwach postkomunistycznych

coraz większa automatyzacja produkcji (zwłaszcza w branżach, gdzie praca polega na wykonywaniu za pomocą komputera powtarzalnych czynności) i wynikający z niej wzrost bezrobocia

wykupywanie najbardziej wydajnych przedsiębiorstw przez kapitał zagraniczny i związany z tym odpływ zysków z kraju

dominacja na rynku wyrobów światowych marek i sprowadzenie przedsiębiorstw krajowych do roli podwykonawców

uzależnienie technologiczne i techniczne krajów biedniejszych

umiejscowienie w krajach słabiej rozwiniętych produkcji wyrobów o mniejszym stopniu przetworzenia i bardziej szkodliwych dla środowiska

„drenaż mózgów”, czyli przenoszenie się najlepszych specjalistów do światowych ośrodków badawczych i związany z tym zanik ośrodków krajowych

wzrost pozycji ponadnarodowych korporacji kosztem znaczenia państw

możliwość „efektu domina” w razie wystąpienia kryzysu finansowego

zwiększanie liczby zagranicznych inwestycji bezpośrednich

aktywizacja gospodarcza pojedynczych przedsiębiorstw i całych państw (zmiana sposobów zarządzania i organizacji, maksymalizacja zysków)

promowanie „zdrowej” konkurencji

hamowanie inflacji

niwelacja światowych cen, stóp procentowych i płac

upowszechnianie wiedzy

wymiana informacji i myśli

wzrost współpracy międzynarodowej

nowe możliwości rozwiązywania problemów społeczeństw słabiej rozwiniętych

integracja ludności z różnych kręgów kulturowych

upowszechnianie energooszczędnych

osłabienie niezależności kraju poprzez konieczność przystąpienia do różnych układów i organizacji międzynarodowych

możliwość manipulowania informacjami przez światowe media

upowszechnianie się obcych kulturowo modeli życia, amerykańizacja kultury

Rozwój przemysłów zaawansowanych technologii wiąże się z III rewolucją przemysłową opartą na wynalazkach i osiągnięciach naukowych takich jak półprzewodniki, tranzystory, światłowody, biotechnologie czy energia atomowa. Przemysły high-tech są motorem rozwoju gospodarczego wielu krajów, zwłaszcza wysoko rozwiniętych. Odzwierciedlają one tendencje zmian w strukturze gałęziowej przemysłu.

Główna siedziba Adobe Systems w Dolinie Krzemowej

Źródło: Coolcaesar, dostępny w internecie: commons.wikimedia.org, licencja: CC BY-SA 3.0.

Cechy przemysłów zaawansowanych technologii

Przemysły zaawansowanych technologii są kapitałochłonne: wymagają kosztownych badań naukowych i działań marketingowych. Jednocześnie zużywają małe ilości surowców, oferują wysoką jakość nowoczesnych produktów i przynoszą szybsze zyski niż tradycyjne przemysły. Zakłady podlegają ciągłemu unowocześnianiu w celu sprostania konkurencji i potrzebom rynku, zatrudniają wysoko wykwalifikowaną kadrę

specjalistów. Pomiędzy wieloma zakładami ma miejsce szeroka kooperacja - małej lub średniej wielkości przedsiębiorstwa zatrudniają z reguły kilkadziesiąt osób i pracują najczęściej dla uznanego na rynku producenta, mogą też być własnością międzynarodowych koncernów (np. Microsoft, Samsung, Siemens, Toshiba).

Przemysły high-tech rozwijają się przede wszystkim w państwach wysoko rozwiniętych, takich jak Stany Zjednoczone, kraje Europy Zachodniej czy Japonia. Odbywa się tam etap badań naukowych, opracowywanie koncepcji technologicznych oraz wdrażanie produkcji. Kraje te dysponują odpowiednim kapitałem, mają odpowiednio wykształconych specjalistów oraz współpracują z wieloma placówkami naukowymi. Ponadto dobrze rozwinięta sieć połączeń komunikacyjnych ułatwia nawiązywanie kontaktów i kooperację między przedsiębiorstwami. Warunki te spełnione są na obszarach zurbanizowanych, stąd technopolie zlokalizowane są najczęściej na obrzeżach wielkich aglomeracji o dobrych rozwiązaniach komunikacyjnych.

Struktura zatrudnienia ludności

Struktura zatrudnienia to podział ludności według zatrudnienia w trzech głównych sektorach gospodarki. Udział zatrudnionych w poszczególnych sektorach oraz kierunki zmian w zatrudnieniu są ważnym wskaźnikiem poziomu rozwoju gospodarczego danego kraju lub regionu.

Sektory gospodarki

I sektor	II sektor	III sektor	IV sektor
----------	-----------	------------	-----------

rolnictwo, leśnictwo i rybołówstwo	przemysł i budownictwo	usługi, do których zalicza się m.in. handel, transport i łączność, kulturę i turystykę, usługi gastronomiczne, fryzjerskie oraz usługi świadczone przez oświatę, służbę zdrowia, wymiar sprawiedliwości, instytucje finansowe i ubezpieczeniowe; z usług tych wyodrębnia się czasem IV sektor	marketing, reklama, ubezpieczenia, finanse, usługi wyspecjalizowane: przetwarzanie informacji, organizacja i zarządzanie przedsiębiorstwami
--	---------------------------	---	---

W krajach słabo rozwiniętych, które charakteryzuje niski poziom globalizacji, dominuje zatrudnienie w rolnictwie skupiającym ponad 60% ogółu zatrudnionych. Jest to związane głównie z wysokim poziomem analfabetyzmu, niskim poziomem uprzemysłowienia oraz niskim popytem na usługi wśród ubogiego społeczeństwa. W krajach tych stopniowo rośnie zatrudnienie w II sektorze.

W krajach wysoko rozwiniętych zatrudnienie w rolnictwie wynosi poniżej 10%, natomiast w usługach osiąga poziom 60–75% ogółu zatrudnionych.

Wraz z rozwojem gospodarczym kraju oraz ze wzrostem poziomu globalizacji rośnie zatrudnienie w II i III sektorze gospodarki, a znacząco maleje zatrudnienie w I sektorze (w państwach wysoko rozwiniętych wygląda to następująco: rolnictwo 1,5–5%, przemysł 10–30%, usługi ponad 60%; w państwach słabo rozwiniętych natomiast: rolnictwo 20–90%, przemysł 10–30%, usługi 10–50%). Rośnie też stopień aktywności zawodowej kobiet. Wzrost mechanizacji, większa chemizacja, rozwój systemów irygacyjnych i inne unowocześnienia powodują zwiększenie wydajności rolnictwa przy jednoczesnym spadku liczby zatrudnionych w tym sektorze. Rozwój pracochłonnego przemysłu, zwłaszcza w okresie powojennym, przyczynił się do przejścia ludności z zawodów rolniczych do nierolniczych. W ostatnich dekadach

w krajach średnio i wysoko rozwiniętych nastąpiła restrukturyzacja przemysłu. Wskutek postępu technologicznego i automatyzacji produkcji oraz rozwoju przemysłu high-tech zatrudnienie w II sektorze zostało zredukowane do poziomu ok. 30–40% ogółu pracujących. Wzrost poziomu życia oraz bogacenie się społeczeństw sprawiają, że rośnie zapotrzebowanie na pracowników w usługach, np. w handlu, transporcie, oświacie, służbie zdrowia, w instytucjach finansowych, bankach i placówkach kulturalnych. Współcześnie coraz częściej wyodrębnia się sektor IV obejmujący usługi o wysokim stopniu specjalizacji: marketing, reklama, zarządzanie.

Struktura zatrudnienia w Polsce

Struktura zatrudnienia w Polsce w 1990 roku

Źródło: Englishsquare.pl sp. z o.o. na podstawie danych GUS, licencja: CC BY-SA 3.0.

Struktura zatrudnienia w Polsce w 2003 roku

Źródło: Englishsquare.pl sp. z o.o. na podstawie danych GUS, licencja: CC BY-SA 3.0.

Label : rolnictwo

Value : 13,4%

Label : przemysł

Value : 31%

Label : usługi

Value : 55,6%

Struktura zatrudnienia w Polsce w 2009 roku

Źródło: Englishsquare.pl sp. z o.o. na podstawie danych GUS, licencja: CC BY-SA 3.0.

Struktura zatrudnienia w Polsce w 2015 roku

Źródło: Englishsquare.pl sp. z o.o. na podstawie danych GUS, licencja: CC BY-SA 3.0.

Label : rolnictwo

Value : 9,8%

Label : przemysł

Value : 31,5%

Label : usługi

Value : 58,7%

Struktura zatrudnienia w Polsce w 2020 roku

Źródło: Englishsquare.pl sp. z o.o. na podstawie danych GUS, licencja: CC BY-SA 3.0.

I sektor (rolnictwo): w sektorze tym aktualnie zatrudnionych jest ok. 10% ogółu pracujących. Od okresu powojennego, kiedy sektor ten skupiał ponad 50% ogółu zatrudnionych, obserwuje się stały spadek zatrudnienia. W 1990 roku wartość ta wynosiła już o 20% mniej, bo 30,4%. W kolejnych latach liczba osób zatrudnionych w rolnictwie sukcesywnie spadała. W 2003 roku było to 18,2% ogółu pracujących, w 2009 roku 13,4%, w 2015 roku 11,6% a w 2020 roku 9,8%.

II sektor (przemysł): sektor ten skupia ok. 30% ogółu pracujących i od lat wartość ta utrzymuje się na wyrównanym poziomie. W 1990 roku w przemyśle było zatrudnionych 34% ogółu pracujących, do 2003 roku wartość ta nieznacznie spadła i wynosiła 28,6%. W kolejnych latach wróciła jednak powyżej poziomu 30% i wynosiła kolejno: w 2009 roku – 31%, w 2015 roku – 30,3%, w 2020 roku – 31,5%.

III sektor: wśród pracujących w Polsce aktualnie dominują zatrudnieni w usługach (wartość ta wynosi prawie 60%) Zwiększanie się liczby zatrudnionych w usługach następowało wraz ze wzrostem gospodarczym i wzrostem zamożności społeczeństwa. Zatrudnienie w usługach poprzez lata rosło kosztem zatrudnienia w rolnictwie. Liczba osób pracujących w sektorze usług na przestrzeni lat przedstawiała się następująco: w 1990 roku – 35,6% ogółu pracujących, w 2003 roku – 53,2%, w 2009 roku – 55,6%, w 2015 roku – 57,9%, w 2020 roku – 58,8%.

Słownik

komunikacja

dział gospodarki zajmujący się przemieszczaniem (przewożeniem, przenoszeniem, przesyłaniem) ładunków i osób oraz przekazywaniem informacji

Audiobook

Zapoznaj się audiobookiem, a następnie wykonaj polecenia.

Wpływ procesu globalizacji na zmiany w zatrudnieniu

Globalizacja polega na integracji rynków i wzajemnym ich przenikaniu oraz na ujednoczeniu wzorców konsumpcji. Czynnikiem sprzyjającym tym procesom jest postęp naukowo-techniczny i upowszechnianie nowoczesnych technologii. Dzięki temu, we współczesnej gospodarce znacznie zmalało znaczenie fizycznej odległości. Mówi się wręcz, że świat zmalał. Nie pozostaje to bez wpływu na rynek pracy. Znasz już zmiany, jakie zaszły na rynku na skutek procesu globalizacji. Czy są to jedyne modyfikacje, które będą zachodzić? Zdecydowanie nie. Co czeka rynki pracy w najbliższej przyszłości?

Należy pamiętać, że najważniejszym wyzwaniem rynków pracy jest walka z bezrobociem. Globalizacja może niestety prowadzić do zmniejszania się zatrudnienia, co będzie następować na skutek stosowania pracooszczędnych technologii. Praca człowieka w procesie wytwarzania dóbr stanie się w pewnym stopniu zbędna. Zmieniające się warunki zatrudnienia mogą prowadzić do konieczności częstszej zmiany pracy. Co za tym idzie, pracownicy będą zmuszeni dostosowywać swoje kwalifikacje do nowych potrzeb. Pewne umiejętności mogą stać się w przyszłości zbędne. Bezrobocie nie będzie już tylko wynikiem zmian koniunkturalnych, czyli występowaniem kryzysów, ale zacznie wynikać właśnie z przemian o charakterze globalnym.

Z drugiej zaś strony globalizacja nie obejmuje jedynie negatywnych konsekwencji dla rynków pracy. Dzięki globalizacji dochodzi do inwestycji zagranicznych w krajach słabiej rozwiniętych niż inne. Zastanów się, w jaki sposób wpływa to na zatrudnienie.

Polecenie 1

Zastanów się, jakie zawody lub umiejętności mogą stać się zbędne w przyszłości wskutek postępującej globalizacji? Wyjaśnij, dlaczego.

Polecenie 2

Wyjaśnij, jakie konsekwencje dla rynku pracy i rozwoju gospodarczego ma globalizacja w krajach wysoko i słabo rozwiniętych.

Mapa myśli

Polecenie 1

Schemat prezentuje cechy rozwoju gospodarczego, na który wpływ ma globalizacja.

Przy każdym polu dodaj wyjaśnienie danego zjawiska.

Aby dodać kolejne pola na schemacie, kliknij i przybliź go. Jeśli chcesz dodać nowe pole tekstowe na grafice, wskaż kursorem wybrane pole i wybierz ikonę „dodaj nowy węzeł”.

Globalizacja a rozwój gospodarczy

Źródło: Englishsquare.pl sp. z o.o., licencja: CC BY-SA 3.0.

Polecenie 2

Zapoznaj się z cechami rozwoju gospodarczego wyróżnionymi na schemacie.

Wyodrębnij cechy spowalniające oraz przyspieszające rozwój gospodarczy.

Dla nauczyciela

SCENARIUSZ LEKCJI

Imię i nazwisko autorki: Magdalena Fuhrmann

Przedmiot: geografia

Temat zajęć: Wpływ procesu globalizacji i rozwoju nowych technologii na zmiany w zatrudnieniu według sektorów gospodarki oraz przemiany wewnątrzsektorowe

Grupa docelowa: III etap edukacyjny, liceum/technikum, zakres podstawowy/rozszerzony, klasa II

Podstawa programowa

Zakres podstawowy

IX. Uwarunkowania rozwoju gospodarki światowej: rola poszczególnych sektorów gospodarki w rozwoju cywilizacyjnym, procesy globalizacji, współpraca międzynarodowa, gospodarka oparta na wiedzy, społeczeństwo informacyjne.

Uczeń:

2) charakteryzuje przejawy procesów globalizacji w aspekcie gospodarczym, społecznym i politycznym, dyskutuje na temat skutków tego procesu dla Polski i podaje ich przykłady na podstawie własnych obserwacji.

Zakres rozszerzony

IX. Struktura gospodarki i tendencje rozwoju gospodarczego: klasyfikacja gospodarki, związki usług i działalności przemysłowej, zmiany w strukturze i sektorach

gospodarki.

Uczeń:

3) wykazuje wpływ procesu globalizacji i rozwoju nowych technologii na zmiany w zatrudnieniu według sektorów gospodarki oraz przemiany wewnątrzsektorowe na wybranych przykładach.

Kształtowane kompetencje kluczowe:

- Kompetencje w zakresie rozumienia i tworzenia informacji,
- kompetencje matematyczne oraz kompetencje w zakresie nauk przyrodniczych, technologii i inżynierii,
- kompetencje cyfrowe,
- kompetencje osobiste, społeczne i w zakresie umiejętności uczenia się,

Cele operacyjne

Uczeń:

- wyjaśnia pojęcie globalizacji,
- omawia wpływ globalizacji i rozwoju technologii na rynek pracy, strukturę zatrudnienia i poziom rozwoju gospodarczego,
- porównuje wpływ globalizacji i rozwoju technologii na rynek pracy, strukturę zatrudnienia i poziom rozwoju gospodarczego w krajach wysoko i słabo rozwiniętych,
- prognozuje zmiany w zatrudnieniu w poszczególnych sektorach gospodarki narodowej w kontekście globalizacji i rozwoju technologii.

Strategie nauczania: asocjacyjna

Metody i techniki nauczania blended learning, IBSE

Formy pracy: praca indywidualna, praca w parach, praca w grupach, praca całego zespołu klasowego

Środki dydaktyczne: e-materiał, komputer, projektor multimedialny, zeszyt

Materiały pomocnicze

Klein N., *No logo*, tłum. H. Pustuła, Świat Literacki, Izabelin 2004.

PRZEBIEG LEKCJI

Faza wprowadzająca

- Wprowadzenie do tematyki zajęć. Krótka dyskusja, w której uczniowie wyjaśniają, jak rozumieją pojęcie globalizacji.
- Nauczyciel przedstawia cele lekcji.

Faza realizacyjna

- Uczniowie zapoznają się z częścią „Przeczytaj” e-materiału. Nauczyciel sprawdza zrozumienie materiału przez uczniów.
- Uczniowie zapoznają się ze schematem. W parach lub grupach (decyduje nauczyciel w zależności od liczebności i poziomu klasy) uczniowie wykonują polecenie dotyczące jego rozbudowania. W każdym polu grafiki wpisują wyjaśnienie zmian na rynku pracy.
- Na forum klasy wybrane pary bądź przedstawiciele grup prezentują swoje spostrzeżenia. Nauczyciel moderuje dyskusję. W dyskusji pozostali uczniowie zastanawiają się nad poprawnością przedstawionego rozumowania, przedstawiają argumenty za i przeciw. Po uzgodnieniu wspólnej wersji przechodzą do kolejnego zagadnienia.
- Uczniowie nanoszą uzupełnienia lub ewentualne poprawki na swoich grafikach. Uczniowie zapoznają się z audiobookiem i we wspólnej dyskusji zastanawiają się nad konsekwencjami globalizacji dla rynków pracy, struktury zatrudnienia

i rozwoju gospodarczego w krajach słabo i wysoko rozwiniętych. Nauczyciel czuwa nad przebiegiem dyskusji.

- Uczniowie przystępują do krótkiej debaty (dyskusji), gdzie ścierają się dwa podejścia – pozytywne i negatywne konsekwencje globalizacji. Nauczyciel albo losowo przydziela role, albo uczniowie dzielą się samodzielnie. Do przygotowania wypowiedzi uczniowie wykorzystują wcześniej przygotowane materiały. Po przedstawieniu argumentu jednej strony zostaje zaprezentowany kontrargument, aż do wyczerpania tematu. Nauczyciel moderuje aktywność uczniów. Na koniec uczniowie opowiadają się po jednej ze stron i przedstawiają powody, dla których zmienili stanowisko.

Faza podsumowująca

- Przypomnienie celów lekcji.
- Podsumowanie wiedzy zaprezentowanej na lekcji.
- Utrwalenie najważniejszych pojęć, szczególnie tych, które sprawiały uczniom najwięcej problemów podczas zajęć.
- Ocena pracy uczniów podczas lekcji.

Praca domowa

- Utrwalenie wiadomości przedstawionych na lekcji.
- Przygotowanie pracy pisemnej na temat pozytywnych i negatywnych konsekwencji globalizacji dla rynków pracy i rozwoju gospodarczego.

Wskazówki metodyczne opisujące różne zastosowania danego multimedium

Audiobook może zostać wykorzystany podczas innych lekcji dotyczących globalizacji lub struktury zatrudnienia w Polsce i na świecie (zakres podstawowy: IX. 2; zakres rozszerzony: IX. 3). Może być również przydatny podczas lekcji mających na celu scharakteryzowanie przemysłu zaawansowanych technologii (zakres podstawowy: XI. 2).